

TARİKAT PİRLERİ VE TARİKATLERİ: NAKŞİBENDİLİK VEYA NAKŞİBENDİYYE (2)

(...dünden devam)

B) Tarîkati: Diğer birçok tarîkatın tersine, Nakşibendîlikte tarî-kat silsilesi, Alîye değil, Hz. Ebubekir'e bağlanır. Bu yüzden Nakşibendîlikte şîîliğin etkisi yoktur. Dine aşırı bağlı olan Nakşibendîlikte, Allah'a yakınlaşmanın başlıca yolu, farz ibâdetlerin dışında yapılan nafîle ibadetlerdir. Bunların en önemlisi zikir(Allah'ı anma)dir. Zikrin ne zaman ve ne kadar yapılacağını, müridin durumuna göre şeyh belirler. Zikir bireysel olarak içinden Allah'ı düşünme ve anma şeklinde olduğu gibi, toplu da olabilir. Allah'ın adlarından birini, şeyhin önerisiyle gönülden veya açıkça (dil ve dudaklarla) anılır. Zikir esnasında Allah'tan başka hiçbir şey düşünülmez, her şey içten çıkarılıp atılmaya, unutulmaya çalışılır. Toplu zikir, hatm-i hâcegân diye adlandırılmıştır. Aslında hatm-i hâ-ce-gân'da zikrin yanında, tâ Peygamber'den itibaren gelen tarikat şeyhlerinin isimleri anılıp onlara rahmet okunur. □ atm-i □ acegân (üstâdların isimlerini okuyup tamamlamak ve her birine duâ etmek, rahmet dilemek) demektir. Nakşibendî dergâh-larında her gün ikindiden sonra □ atm-i □ âcegân yapılır. Her gün mümkün olmazsa haftada en az iki gün yapılması öğütlenir.

Nakşibendîliğin en ayırdedici özelliği, râbitadır. Bu yöntemde mürit, kendisini ölmüş, kefenlenmiş ve gömülmüş varsayar ve zihninde canlandırdığı mürşidinin iki kaşı arasına bakarak ruhaniyetinden feyz almağa çalışır. Râbita edilen mürşid, yaşayan bir şeyh olabileceği gibi, ölmüş bir tarîkat büyüğü de olabilir. Müridin, özel adlar taşıyan mânevî basamaklardan geçerek yük-selmesinde ve Allah'a ulaşmasında râbita, zikirden de etkili kabul edilir. Şeyhin hayalini iki kaşı arasında düşünmek şeklindeki râbitayı, Hâlid-i Bağdâdî Hindistan'dan getirmiştir.

Muhammed Bahâu'd-dîn Nakşibend'in halîfelerinden Alaaddin Attâr, Zâhid Bedaî şî ve Muhammed Parsâ tarafından yayılan Nakşibendîlik, İmam-ı Rabbânî zamanında Hindistan'ın en yaygın tarîkati oldu. Fatih Sultan Mehmet döneminde İstanbul'da da yayılmaya başlayan tarîkat, özellikle XIX. yy'da Anadolu'da çok itibar gördü. Günümüzde de Türkiye'de en etkili tarîkat, Nakşibendîliktir.

(devamı yarın..)